2025-53-RE

Causa 2025-53-RE

(Vall Casamiquela c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 342-2025. Recurs d'empara

Sentència del 16 d'octubre del 2025

BOPA núm. 127, del 29 d'octubre del 2025

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 18 de juny del 2025, per la representació processal del Sr. Josep Vall Casamiquela, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra l'aute del 29 de maig del 2025, dictat pel Tribunal de Corts, per una presumpta vulneració del dret a la llibertat, reconegut a l'article 9 de la Constitució, i per una presumpta vulneració dels drets "*a la tutela judicial efectiva*" i a la igualtat, així com del respecte al principi de la legalitat penal, establerts, respectivament, als articles 10, 6 i 3.2 de la Constitució, i també amb una clara afectació als articles 5, 6, 7 i 14 del Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals, així com de l'article 4 del Protocol núm. 7, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li la resolució impugnada, i que, en aplicació de l'article 9.3 de la Constitució, acordi, com a única mesura idònia per restituir la vulneració adduïda, la llibertat immediata del recurrent; subsidiàriament, cas que el Tribunal consideri que s'hagin de retrotreure les actuacions, que ordeni

que el Tribunal de Corts dicti una nova resolució que respecti els drets constitucionals reconeguts, amb plena motivació i conforme als criteris establerts per aquest Tribunal Constitucional;

Vista la Constitució, especialment els articles 3.2, 6, 9, 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 14 de juliol del 2025 que va admetre a tràmit aquesta causa sense efectes suspensius;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, l'1 de setembre del 2025, pel Ministeri Fiscal;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per la part recurrent i pel Ministeri Fiscal;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Joan Manel Abril Campoy;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 17 de gener del 2024, el Tribunal de Corts va condemnar el Sr. Josep Vall Casamiquela com a autor responsable del delicte major d'extorsió a la pena de 4 anys de presó i al pagament solidari, amb els altres processats, de 19.000,00 € al perjudicat en concepte de responsabilitat, així com de les despeses processals causades, inclosos els honoraris de l'acusació particular. Altrament, també es va acordar el comís del telèfon mòbil del condemnat.

Aquesta decisió va ser confirmada el 25 d'abril del 2024 per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia.

1.2. El 20 de maig del 2025, la representació lletrada del condemnat va sol·licitar: 1) que se li atorgués el benefici de reducció de pena de 2,5 dies per mes de presó ferma imposada; 2) la substitució del compliment de la pena de presó ferma que quedava pendent de complir per la de presó condicional simple; 3) subsidiàriament, per la de presó condicional qualificada; i, 4) més subsidiàriament encara, per la pena d'arrest domiciliari amb control monitoritzat.

1.3. El 29 de maig del 2025, el Tribunal de Corts va dictar un aute que decidia no donar lloc a la primera d'aquestes peticions per ser prematura i va denegar tota la resta de peticions efectuades.

1.4. El 18 de juny del 2025, la representació processal del Sr. Josep Vall Casamiquela va interposar un recurs d'empara contra l'aute del 29 de maig del 2025, dictat pel Tribunal de Corts, per una presumpta vulneració del dret a la llibertat, reconegut a l'article 9 de la Constitució, i per una presumpta vulneració dels drets "*a la tutela judicial efectiva*" i a la igualtat, així com del respecte al principi de la legalitat penal, establerts, respectivament, als articles 10, 6 i 3.2 de la Constitució, i també amb una clara afectació als articles 5, 6, 7 i 14 del Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals, així com de l'article 4 del Protocol núm. 7.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació del recurrent

- En primer terme, el recurrent en empara considera que s'han vulnerat els seus drets a la jurisdicció i a una decisió fonamentada en Dret, perquè el Tribunal de Corts ha estat arbitrari en l'exercici d'una potestat discrecional. Entén que si bé l'article 210 del Codi de procediment penal estableix una potestat discrecional, aquesta no ha estat aplicada ni amb coherència, ni amb uniformitat. Així exposa que va acreditar els requisits necessaris per obtenir els beneficis penitenciaris sol·licitats, però se li van denegar sense cap motiu jurídic, ni factual individualitzat, de manera que s'han infringit el principi d'igualtat i el dret a una resolució raonada.

- Assenyala que la gravetat dels fets com a argument que empra el Tribunal de Corts per denegar la petició no es troba dins de la llista d'exclusió dels delictes que poden ser objecte de la mesura establerta a l'article 210 esmentat. En aquest sentit, el Tribunal de Corts substitueix el criteri legal pel seu criteri subjectiu respecte de la gravetat i, per tant, incideix en una desviació de poder i infringeix els principis de legalitat, de seguretat jurídica i d'interdicció de tota arbitrarietat, reconeguts a l'article 3.2 de la Constitució.

- El Tribunal de Corts fonamenta la denegació del benefici previst a l'article 210 esmentat en la inexistència de circumstàncies excepcionals quan el precepte no ho exigeix. La norma es basa en criteris objectius i verificables, i el fet d'incloure les "*circumstàncies excepcionals*" significa una creació judicial de condicions restrictives i transforma un mecanisme de reinserció en una excepció inassolible, incorrent en arbitrarietat.

- Addueix que en la resolució impugnada s'invoca l'existència de violència per denegar la substitució de la pena quan la Sala Penal reconeix expressament que no va existir cap violència física, sinó intimidació o amenaça. Introduir aquest fet vulnera el principi de legalitat processal i el dret a una resolució motivada en Dret, així com la interpretació restrictiva dels límits als drets fonamentals.

- També al·lega que el Tribunal de Corts reitera els arguments de la prematuritat de l'aplicació de l'article 209 del Codi de procediment penal sense revisar la seva situació, ni rebatre els càlculs aportats, de manera que incideix en una manca greu de motivació.

- Segons el seu parer, existeix una valoració contradictòria entre els articles 209 i 210 del Codi esmentat, els quals preveuen ambdós una facultat discrecional. En l'aplicació de l'article 209 n'hi ha prou amb la concurrència de requisits objectius, mentre que pel que fa a l'article 210 s'exigeixen altres motius genèrics -gravetat, violència o manca de circumstàncies excepcionals.

- En segon terme, indica que la resolució impugnada incideix en una greu omissió de fonamentació individualitzada al seu cas concret, per la qual cosa s'infringeix el dret a una resolució raonada. Així, no es valora el seu comportament, ni els informes penitenciaris, i s'empren fórmules genèriques i estereotipades que no tenen connexió amb les seves circumstàncies personals i tampoc es desenvolupa cap valoració sobre la proporcionalitat de la mesura privativa de llibertat mantinguda.

- En tercer terme, manifesta que s'infringeixen els principis d'igualtat i de no discriminació, reconeguts a l'article 6 de la Constitució, ja que se l'ha tractat de manera diferent a altres persones que es troben en la mateixa situació que ell.

- En quart terme, exposa que la resolució impugnada adopta una lectura desfavorable de l'article 210 del Codi de procediment penal amb inclusió de requisits no exigits legalment i, per tant, es contravenen els principis de legalitat penal i de seguretat jurídica. Al·lega que alhora, se li nega l'accés a un benefici penitenciari que havia estat reconegut reiteradament per la jurisdicció en casos similars. Sosté que es produeix una doble penalització dels fets, ja que es tracta d'una nova sanció en fase d'execució de pena.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li la resolució impugnada, i que, en aplicació de l'article 9.3 de la Constitució, acordi, com a única mesura idònia per restituir la vulneració adduïda, la seva llibertat immediata; subsidiàriament, cas que el Tribunal consideri que s'hagin de retrotreure les actuacions, que ordeni que el Tribunal de Corts dicti una nova resolució que respecti els drets constitucionals reconeguts, amb plena motivació i conforme als criteris establerts per aquest Tribunal Constitucional.

2.2. Argumentació del Tribunal de Corts

- El Tribunal de Corts argumenta, respecte de l'aplicació de l'article 209.1 del Codi de procediment penal, és a dir, la reducció de pena de 2,5 dies per mes de presó ferma complert, que la petició del recurrent és prematura, perquè el compliment definitiu de la pena s'estén fins al 24 de juny del 2027.

- Quant a la substitució de la pena, es raona que es tracta d'una facultat del Tribunal (articles 61 a 63 del Codi penal). I assenyala que és cert que conformement a l'article 210 del Codi de procediment penal, el recurrent, ja ha complert la part de pena ferma que li possibilita demanar la substitució, però els fets pels quals va ser condemnat són d'una gravetat extrema, que impliquen un grau de violència i d'intimidació elevats sense que es consideri adient la seva substitució, sinó el compliment íntegre per assolir l'efecte repressiu.

- Afegeix que no es requereix un projecte individualitzat de reinserció social, ni s'introdueixen requisits addicionals, sinó que el Tribunal fa ús de la facultat de l'article 210 esmentat i refusa la substitució de la pena per l'extrema gravetat dels fets objecte de condemna, per la seva repulsa social i perquè no s'ha provat cap altra circumstància especialment rellevant o particular que avali aquesta substitució de la pena.

- Per aquests motius, decideix denegar els beneficis penitenciaris sol·licitats pel recurrent.

2.3. Argumentació del Ministeri Fiscal

- El Ministeri Fiscal considera que la resolució objecte d'empara es troba suficientment motivada i no vulnera els cànons de constitucionalitat.

- De manera prèvia, el Ministeri Fiscal informa que, degut a l'indult dels Coprínceps d'Andorra del 10 de juliol del 2025, el recurrent es troba en situació de semillibertat i el Tribunal de Corts, en la seva resolució del 12 d'agost del 2025, ja li va aplicar els beneficis establerts a l'article 209 del Codi de procediment penal, per la qual cosa aquest recurs d'empara ha perdut parcialment el seu objecte.

- No obstant això, addueix que la manca d'aplicació dels articles 209 i 210 del Codi de procediment penal es troba motivada i raonada. L'avaluació de l'aplicació i de la interpretació de l'article 209 esmentat és lògica, raonable i no absurda.

- Considera que, a diferència de l'article 209, el qual preveu conductes d'aplicació, l'article 210 no determina cap criteri legal d'aplicació i això atorga als tribunals la possibilitat d'avaluar la seva concessió cas per cas, en relació amb les circumstàncies personals i amb els fets objecte de la condemna i sense que la seva aplicació automàtica sigui procedent.

- Manifesta que com que el text legal preveu una facultat potestativa del tribunal, això significa que no constitueix una aplicació automàtica de la referida substitució i que els tribunals ho apliquen cas per cas, amb criteris raonables i avaluant les circumstàncies concretes. Així, els criteris utilitzats són lògics i raonables.

- I, finalment, addueix que el recurrent no demostra la discriminació i la vulneració del principi d'igualtat al·legat, atès que el Tribunal de Corts sempre ha emprat de manera constant el principi d'excepcionalitat.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que desestimi aquest recurs d'empara per la manca de vulneració dels drets constitucionals al·legats.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El recurs d'empara no converteix el Tribunal Constitucional en una tercera instància ni en un tribunal suprem; l'únic objecte del recurs d'empara és el de verificar que les decisions impugnades estiguin motivades i es fonamentin en un raonament jurídic que no sigui il·lògic, ni absurd i que no vulnerin cap dels drets protegits per l'article 10 de la Constitució.

3.2. Com a qüestió prèvia, cal limitar l'abast de la resolució d'aquest recurs d'empara en un doble ordre d'extrems: primer, com ja es va resoldre en l'aute d'admissió a tràmit i de denegació de la prova sol·licitada pel recurrent, no és la tasca d'aquest Tribunal Constitucional recavar les diferents resolucions judicials de contrast en què el recurrent fonamenta un greuge del seu recurs d'empara, consistent en la vulneració del principi d'igualtat, establert a l'article 6 de la Constitució. Consegüentment, davant la manca de resolucions de contrast que haguessin pogut evidenciar la pretesa vulneració, l'aportació de les quals corresponia al recurrent, el motiu relatiu a l'eventual vulneració del principi d'igualtat no conté el necessari contingut constitucional i ha de decaure.

I, segon, l'aute del 12 d'agost del 2025, dictat pel Tribunal de Corts, que acorda el benefici penitenciari establert a l'article 209 del Codi de procediment penal deixa sense objecte de manera sobrevinguda els motius d'empara referents a aquest precepte.

En aquest ordre d'idees, el recurs d'empara s'ha de cenyir als motius relatius a l'article 210 del Codi esmentat, en què es denuncia, juntament amb la vulneració dels principis de legalitat penal i de seguretat jurídica, la doble penalització, la manca de fonamentació respecte del cas concret i la incorrecta motivació.

És coneguda per reiterada la doctrina segons la qual la infracció dels principis continguts a l'article 3.2 de la Constitució, com el de legalitat o el de seguretat jurídica, no pot integrar per si sola un motiu d'empara si no va aposada a la infracció d'un dret fonamental, en el cas que ens ocupa, el dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret, com a vessant del dret a la jurisdicció -articles 10 i 86 de la Constitució. Per tant, les seves al·legacions s'examinaran de forma conjunta a l'empara de la manca de motivació denunciada i de la interpretació absurda i no raonable que denuncia el recurrent de l'article 210 del Codi de procediment penal.

3.3. El cànon de constitucionalitat respecte de l'exigència de motivació i del dret a obtenir una decisió

fonamentada en Dret ha estat explicitat reiterades vegades per aquest Tribunal.

Així, ens hem pronunciat diverses ocasions sobre el deure de motivació (veg. per ex. la sentència del 2 d'abril del 2012, recaiguda en la causa 2011-37-RE, la sentència del 12 d'octubre del 2018, recaiguda en la causa 2018-21-RE, la sentència del 9 de setembre del 2019, recaiguda en la causa 2019-34-RE, i, recentment, l'aute del 9 de setembre del 2025, recaiguda en la causa 2025-62-RE).

La doctrina del Tribunal Constitucional ha estat constant en destacar que el deure de motivar les resolucions judicials, no només present a l'article 10, sinó també a l'article 86.2 de la Constitució ("*2. En tot cas, les sentències seran motivades, fonamentades en l'ordenament jurídic i notificades fefaentment*"), deriva de la necessitat que els jutges expliquin el raonament emprat per tal que els justiciables puguin entendre els motius pels quals les seves pretensions han estat totalment o parcialment rebutjades.

La motivació és una conseqüència de la bona administració de Justícia (veg. la sentència del Tribunal Europeu dels Drets Humans recaiguda en la causa García Ruiz c/ Espanya, GC núm. 30544/96, del 21 de gener de 1999, §26), alhora que requereix que es recolzi en criteris objectius derivats del dret. A més, i no es pot oblidar, la motivació de les resolucions judicials i, per tant, l'explicitació de l'aparell argumentari per acollir o refusar les pretensions de les parts és aquell que possibilita que els tribunals superiors, els quals han de resoldre els recursos contra les resolucions judicials, puguin conèixer les raons en què s'ha fonamentat l'òrgan judicial *a quo* en la seva resolució.

Per últim, però no menys important, el Tribunal Europeu dels Drets Humans ha assenyalat que la motivació ha de contenir una exigència de rigor i de qualitat. I, en aquest sentit, s'han equiparat a les denegacions de justícia aquelles fonamentacions estàndards, esquelètiques o vagues (veg. la sentència recaiguda en la causa Georgiadis c/ Grècia, núm. 21522/93, del 29 de maig de 1997, §42-43, i la sentència recaiguda en la causa Higgins c/ França, núm. 134/1996/753/952, del 19 de febrer de 1998, §42-43).

3.4. El cànon de constitucionalitat en matèria de l'obtenció d'una decisió fonamentada en Dret determina que el Tribunal Constitucional només pot considerar que s'ha produït aquest dèficit quan la resolució judicial dictada es fonamenta en arguments o en una valoració probatòria absurda, contrària a la lògica o a la raó o amb patents errades materials.

Des d'aquesta òptica de l'anàlisi de respecte al cànon de constitucionalitat en seu de motivació, aquest recurs d'empara no pot prosperar.

Quant a la motivació per refusar l'aplicació de l'article 210 del Codi de procediment penal al cas concret, s'ha d'afirmar que el Tribunal de Corts efectua una aplicació i una interpretació de l'article que no es mostra com a no raonable, ni il·lògica i molt menys absurda. En efecte, el Tribunal parteix del fet que l'article 210 esmentat reconeix una potestat discrecional i que, com assenyala encertadament el Ministeri Fiscal, en absència de criteris legals d'aplicació, cal procedir a avaluar la seva aplicació al cas concret i en funció de les circumstàncies del condemnat.

En aquest sentit, malgrat les asseveracions del recurrent, prendre en consideració la intimidació com a violència moral del delicte d'extorsió, la gravetat dels fets, la repulsa social i que no existeixi cap altre element o circumstància en el condemnat que pugui justificar l'aplicació del benefici penitenciari, són criteris que conformen una aplicació del precepte al cas concret que s'evidencia com a lògica i raonada.

Tampoc es pot pretendre que s'infringeix el principi de *non bis in idem*, perquè allò que fa el Tribunal de Corts és tenir en compte els fets pels quals el recurrent va ser condemnat, així com les circumstàncies que van envoltar la realització del delicte per decidir si és procedent substituir o no substituir la pena. És a dir, no és una doble sanció o condemna, sinó la valoració dels fets succeïts per decidir la concessió d'un benefici penitenciari.

3.5. Tampoc s'aprecia un dèficit en la motivació que infringeixi el cànon de constitucionalitat pel que fa a la manca d'avaluació de la conducta del recurrent i dels informes dels òrgans penitenciaris, de la utilització de fórmules estereotipades o de la inexistència de proporcionalitat.

El Tribunal de Corts, en aplicació de la potestat discrecional de l'article 210 del Codi esmentat, empra com a criteris per decidir si cal substituir o no la pena o exigir el seu compliment íntegre, la gravetat dels fets delictius, la utilització d'intimidació, la repulsa social i el fet que no apareguin altres circumstàncies personals en el condemnat que puguin justificar la substitució esmentada.

Aquesta forma d'argumentar no es pot considerar estereotipada o vàcua, a la vegada que sí empra el principi de proporcionalitat en el seu raonament per entendre que, davant dels fets pels quals el recurrent va ser condemnat i tenint en compte les circumstàncies que exposa, no convé substituir la pena, sinó que cal procedir a un compliment íntegre.

En definitiva, no existeix cap menysteniment del cànon de constitucionalitat de motivació en relació amb els greuges posats de manifest pel recurrent i, per tant, aquests greuges i el recurs d'empara han de ser desestimats.

3.6. La desestimació del recurs d'empara comporta la condemna del recurrent al pagament de les costes processals d'aquesta alçada (arg. article 92.4 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional).

Decisió:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

Ha decidit:

1. Desestimar el recurs d'empara presentat per la representació processal del Sr. Josep Vall Casamiquela contra l'aute del 29 de maig del 2025, dictat pel Tribunal de Corts.

2. Imposar a la part recurrent les costes processals derivades de la desestimació del seu recurs.

3. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal del recurrent, al Tribunal de Corts i al Ministeri Fiscal, ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 16 d'octubre del 2025.

Joan Manel Abril Campoy

President

Pere Pastor Vilanova

Vicepresident

Josep-D. Guàrdia Canela

Magistrat

Jean-Yves Caullet

Magistrat